

GORICA - Režiser Emil Aberšek o opereti in še marsičem

Marica sloni na ljubiteljstvu, česar Slovenija ne pozna več

Obstaja zanimanje, da bi po šestih predstavah v centru Bratuž gostovali tudi v Trstu in Novi Gorici

Režiser Emil Aberšek, ki je leta 1973 prišel v takrat še Primorsko dramsko gledališče v Novo Gorico, je že leto kasneje z delom začel tudi onkraj meje. V 35 letih je delal z različnimi društvi in organizacijami goriških Slovencev, začel pa je v Katoliškem domu, sedanjem Kulturnem centru Lojze Bratuž, kjer je režiral tudi opereto Grofica Marica, ki je pravkar sklenila svoj (prvi) uspešni pohod med publiko.

»Ni treba ugibati, v kateri stranki sem bil takrat. Zaradi tega sem imel kar težave. To je bilo obdobje, ko je tamkajšnji nadškof pisal proti Sloveniji. Zelene meje seveda še ni bilo in komunikacija je bila revna. Prvi dve leti sem krasno delal s Katoliškim domom, potem pa je nastala neka čudna praznina. Trikrat sem bil klican na komite na zaslivanje in po tretjem zaslivanju, ko nisem vedel, ali bom izgubil službo ali kaj, sem skoraj zakričal en stavek: Kdo pa naj potem dela z nami, če ne eden od naših? In potem so me pustili pri miru,« je povedal Aberšek in pripomnil, da potem nekaj časa vseeno ni delal, čez pet let pa je začel v Štandrezu, občasno tudi v Sovodnjah in Števerjanu. Delal je tudi na liceju.

V novogoriškem gledališču je bil najprej devet let hišni režiser, leta 1982 pa je

prevzel festival Mali oder in se našel v mladinskem odru, pri vzgajanju mladih in programu za otroke. O gledališkem delu v zamejstvu ima samo pohvalne besede. »Zamejska društva so izjemno redna. Zbori, gledališke skupine ipd. delajo, vsake toliko časa pa se zberejo skupaj, kar se je nazadnje zgodilo v primeru Grofice Marice ob 50. obletnici Zveze slovenske katoliške prosvete. Podobno je bilo tudi ob odprtju prenovljenega Katoliškega doma oz. centra Bratuž, ko so tudi pripravili opereto, takrat Pri belem konjičku. Tudi tedaj sem režiral,«

je pojasnil in dodal, da je, kar se tiče ljubiteljstva, razlika med matično državo in zamejstvom kot dan in noč. »Pri nas je bolj čuti otlaplost, nerednost ter predvsem iskanje materialnih učinkov. V vsako stvar se gre, samo če se plača, medtem ko je pri zamejcih še ogromno prostovoljstva,« je povedal in poudaril, da je večina od več kot sto nastopajočih pri Grofici Marici delala zastoj, za društvo, kar bi bilo v Sloveniji danes nepredstavljivo. »Mislim, da je Grofica Marica do sedaj najuspešnejša predstava v tem okolju, v katero je bil vložen tudi največji vložek,« je še podčrtal, med tistimi, ki jih je režiral onkraj meje in so se mu še posebej vtisnile v spomin, pa je omenil še Kaplana Mar-

tina Čedermaca. »Na naši strani smo ga delali v odlomkih, toda mi ga znamo le brati, razumemo ga pa ne. Oni so ga čutili, ker so to živeli, in videti to v njihovih očeh... To sem delal pred kakšnimi desetimi leti, ko je bilo čezmejno vzdušje nekoliko hladno, tako da so takrat v Štandrezu igrali kot levi.«

V zvezi z delom pri Grofici Marici je Aberšek dejal, da je pri tako številni ekipi najpomembnejša dobra organizacija, in naglasil, da imajo onkraj meje to sposobnost, da se dobro pripravijo, zaradi izredne energije pa jim ni bilo težko slediti. Pojasnil je tudi, da obstaja zanimanje, da bi z »Marico« po šestih predstavah v centru Bratuž gostovali tudi v Trstu in Novi Gorici, kjer gledališče dobro sodeluje z ljubljansko Opero in baletom, katere strokovnjaki so izrazili prepričanje, da bi si ta predstava to zaslužila. »Primorske novice niso niti z besedico omenile Grofice Marice. Mislim, da je to bolj škandalozno od zamude z objavo v Primorskem dnevniku, ki je dvignila toliko prahu,« je izjavil. Tudi Pirjevčeve glose ne razume, saj si predstave sploh ni ogledal in je vse skupaj temeljilo na nekem spominu iz otroštva. »Glosator hoče biti v vsakem primeru duhovit, v tem primeru pa ni bil,« je pripomnil in pojasnil, da je bila Grofica Marica nesporno prvič odi-

grana v slovenskem jeziku. »Leta 1925 je bila resda odigrana v Mariboru in Ljubljani, saj je bila opereta, ki je nastala leto prej, veliki evropski bum, ampak odigrana je bila v nemškem jeziku. Do nesporazumov pri tolmačenju je prišlo zato, ker je ta opereta zabeležena, ne da bi bil napisan prevajalec. Osnovno pravilo pa je, da, kjer ni napisan prevajalec, se opereta izvaja v originalnem jeziku.«

V zvezi s samo mejo, po njenem padcu, je Aberšek izrazil prepričanje, da bi s konkretnim delom in ne z deklaracijami, pogodbami in pismi o nameri v naslednjem desetletju lahko naredili velik preboj. »Tega se ne da prehitovati. Navaditi se je treba. Večkrat so bile narejene napake, da se je govorilo in zaletavalo in potem ni bilo nič iz tega, namesto da bi šli lepo počasi. K temu so se vedno pripenjali tudi mali politični interesi. Na obeh straneh,« je povedal in omenil dvojni program novogoriškega gledališča in teatra Verdi v Gorici izpred nekaj let, ki je bil nedomišljeno zastavljen. Na ravni možnega, a ne realnega. »Če smo šli mi v Verdi s predstavo, je bilo tam 150 naših, njihovih pa ne, in tu je bila slika podobna. Na obeh straneh so v prazno vrteli podnapise,« je sklenil Emil Aberšek.

Nace Novak

Padel z višine petih metrov

Včeraj se je v Škocjanu ponesrečil 74-letni moški, ki je padel z višine petih metrov. Nesreča se je Antoniu Cariolu pripetila na domačem dvorišču, kjer je splezal na lesteve, da bi obrezal visoko drevo. Nenadoma je moški izgubil ravnotežje in padel na hrbet. Družinski člani so takoj poklicali rešilno službo 118, ki je takoj prišla na kraj z rešilnim avtomobilom. Zdravniško osebje je zahtevalo poseg helikopterja, ki je moškega odpeljal v bolnišnico na Katinaro. Njegovo zdravstveno stanje ni hudo, zdravniki pa želijo preveriti, ali si je 74-letnik pri padcu lažje poškodoval hrbtenico.

Mlad kolesar v bolnišnico

Včeraj je na krožišču na Trgu Saba v Gorici prišlo do prometne nesreče, v kateri je bil lažje ranjen 17-letni kolesar. Nezgodna se je pripetila ob 7.45. Avtomobil znamke Toyota yaris, za volanom katere je sedela 27-letna C.P. iz Gorice, je peljal iz Ulice Aquileia proti krožišču, 17-letni D.T. pa je na krožno krožišče prišel s Korza Italia. Iz razlogov, ki jih preučuje prometna policija, je avtomobil zbil kolesarja. Mladeniča so odpeljali v bolnišnico, kmalu zatem pa je bolnišnico zapustil, saj je utrpel le lažje poškodbe.

Cesto bo treba podaljšati

Povezovalno cesto med avtocesto A4, državno cesto 14 in pokrajinsko cesto 19 je nujno potrebno podaljšati do industrijske cone v Štarancu. O tem je prepričan goriški pokrajinski odbornik Maurizio Di Matteo, ki že išče prispevke za uresničitev projekta. Prvi korak je pokrajina opravila v sredo, ko je odbor odobril sklep za vložitev prošnje na Trgovinsko zbornico.

Bobnarska klinika s Sokijem

Jutri ob 17. uri bo na solkanski Mostovni potekala bobnarska klinika, ki jo bo vodil bobnar skupine Elvis Jackson, Marko Soršak - Soki. Gre za zabaven izobraževalni seminar, ki bolj spominja na druženje, namenjen pa je vsem ljubiteljem bobnanja, ostalim glasbenikom in tudi neglasbenim ljudem. V okviru klinike bo Soršak predstavil snemanje plošče Against The Gravity, ki jo je skupina Elvis Jackson posnela v ZDA. Soršak, ki je tudi slovenski predstavnik za bobne Tama in priznan učitelj na glasbeni šoli B.A.S.E., bo predstavil bobnarski set, s katerim je posnel pesni omenjenega albuma. Razgovoril se bo tudi o dogodivščinah, ki so se skupini Elvis Jackson pripetile med snemanjem plošče v ZDA; Kotizacija za kliniko znaša 5 evrov. (nn)

ŠEMPETER - Civilna iniciativa Želijo si waldorski vrtec in osnovno šolo

V ponedeljek predavanje o načelih waldorske pedagogike

Nekaj mladih staršev iz Šempetra in okolice se je združilo v Civilno iniciativo za odprte waldorskega vrtca in Osnovne šole na Goriškem. Kot je povedala ena od pobudnic, Tamara Faladore, so se za ta korak odločili, ker si želijo drugačnega vrtca, vrtca, ki vzgaja celovito. »Glavni razlog je tudi v tem, da je waldorska pedagogika otrokom bolj prijazna. Pomembno je to, da je vzgojitelj zadolžen za manjšo skupino otrok, tako da se lahko ukvarja z vsakim posameznikom in ga usmerja glede na njegove predispozicije,« je pojasnila in dodala, da bi lahko vrtec, če bo šlo vse po sreči, v Šempetru odprli čez dve, tri leta, šolo pa posledično čez nekaj let.

Ideja za lokacijo je še zelo v povojih, vse skupaj pa je odvisno tudi od interesa javnosti. »Koliko staršev je dejansko zainteresiranih, bomo videli šele na ponedeljkovem predavanju,« je pojasnila. V ponedeljek, 19. oktobra, bo namreč v šempetrski kinodvorani ob 18. uri potekalo predavanje o načelih waldorske pedagogike, katere bisto je v tem, da poskuša otroku ob pravem času in na pravi način predstaviti primerne vsebine, ki naj bi na otroka blagodejno vplivale in mu s pomočjo celostnega pristopa k poučevanju omogočile razvoj čim širših sposobnosti. Poudarek je na tem, da človek ni zgolj intelektualno bitje, temveč tudi bitje srca in vo-

lje. Predaval bo Boštjan Štrajhar, ki je v Angliji diplomiral iz waldorske pedagogike, kjer je kasneje tudi poučeval. Poleg pedagoškega dela na Waldorski šoli v Ljubljani svetuje osnovnim šolam pri uvajanju celovitih pedagoških načel. Pri svojem delu povezuje izkušnje v Sloveniji, Angliji in ZDA ter strokovna znanja, ki so prepletena z waldorsko pedagogiko in antropološkimi vedami.

Štrajhar je pojasnil, da je v sistem izobraževanja po waldorski pedagogiki v Sloveniji trenutno vključenih 500 otrok. Poleg waldorske šole v Ljubljani, ki je bila ustanovljena že leta 1992, delujeta tam še waldorski vrtec in gimnazija ter zasebni vrtec, tudi v Mariboru je šola, na Gorenjskem, v Radovljici in Hrušici je vrtec, v Celju in Velenju, Prekmurju in na Goriškem pa iniciativa za ustanovitev vrtca in šole. V zvezi z dokaj razširjenim prepričanjem o tem, da se otroci iz waldorskih vrtcev in šol v realnem življenju ne znajdejo najbolje, pa je na podlagi izkušenj povedal, da se zaenkrat to ni pokazalo oz. ravno nasprotno. »Raziskave kažejo, da so ti otroci bolj življenjski, da znanje, ki ga dobijo, znajo v življenju bolje izkoristiti,« je povedal in izrazil prepričanje, da, če temu ne bi bilo tako, waldorske šole, ki letos praznujejo 90-letnico delovanja, po svetu pa jih je okrog dva tisoč, ne bi imele nobenega smisla. (nn)

MIREN - Fotografška in dokumentarna razstava

Bratoma Rusjan so pri podvigih pomagali tudi mirenski mojstri

Na odprtju mirenske razstave

Stoletnice prvega poleta bratov Rusjan so se spomnili tudi v Mirnu. Tamkajšnja krajevna skupnost je pod pokroviteljstvom občinske uprave ob koncu minulega tedna odprla fotografško in dokumentarno razstavo s poudarkom na povezavah, ki sta jih brata Rusjan pri gradnji svojih letal imela z mirenski obrtniki.

Edvard in Jože sta prve poskuse leta 1909 opravljala na goriških Rojcah oz. Malih Rojajh (kjer je danes atletski in nogometni stadion), vsi nadaljnji poskusi leta 1910 pa so potekali na Rojajh, kjer je danes goriško letališče. Iz ustnih virov so se do danes ohranili podatki, resnici na ljubo ne preveč zanesljivi, da sta brata Rusjan marsikaterega sodelavca našla ravno pri mirenskih mojstrih najrazličnejših obrti. Nedvomno sta potrebovala pomoč mizarjev, kleparjev in kolarjev, obrnila pa sta se tudi na kekega popraviljavca koles in na izvedence s področja mehanike in tedanje tehnologije. Ker pa ne obstajajo pisni viri, gre žal le za ugibanja, ki slonijo na nepreverjenih podatkih. S prenašanjem iz roda v rod so ti podatki včasih prišli do nas v trditvah, ki nimajo zgodovinske osnove, a žal nemalokrat najdejo pot tudi v javna občila, tako da včasih malo verjetna zadeva postane zgodovinska resnica. Kakor koli že, brata Rusjan sta pri svojem delu potrebovala veliko sodelavcev, kajti bilo bi skoraj nemogoče, da bi jima v dobrem letu in pol uspelo zasnovati, zgraditi in preizkusiti kar sedem med sabo zelo različnih letal.

Mirensko razstavo gosti v svojih poslovnih prostorih podjetje Intra Lighting, ki proizvaja svetila. Na njenem odprtju je zapel domači zbor Chorus, prisotne pa so nagovorili predstavniki mirensko-kostanjeviške občine in krajevne skupnosti. O življenju in delu bratov Rusjan je spregovoril Vili Princič iz Gorice, poznavalec in vnet zbiralec zapuščine goriških pionirjev letalstva. Na razstavi je na ogled tudi model Rusjan-Merčepovega letala, s katerim je Edvard opravil kar nekaj uspešnih poletov nad Zagrebom. S tem letalom se je še ne 25-letni Edvard smrtno ponesrečil med preizkusnim poletom v Beogradu januarja 1911.

Razstava bo odprta do 23. oktobra, do danes pa jo je obiskalo veliko ljudi, posebno še šolska mladina. (vip)